

FARMATSEFTIKA SANOATIDA (CAPPARIS SPINOSAL) KOVUL O'SIMLIGINI ISHLAB CHIQRISHNI TAKOMILLASHTIRISH.

Bazarova Nigina Sobirjonovna

Farmatsiya ishini tashkil qilish kafedrası assistenti

ORCID ID: 0009-0006-1391-0283

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti.

Boboqulova Shoxista Axmatillo qizi.

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti

5-kurs talabasi.

Annotasiya

Bugungi kunda farmatsevtika sanoatida dorivor o'simliklardan olinadigan moddalarga bo'lgan talab ortmoqda. Ushbu maqolada kovul o'simligi haqidagi ma'lumotlar keltirilgan. Xususan: O'zbekistonda tarqalishi, zamonaviy tibbiyotdagi o'rni, kimyoviy tarkibi. organik va noorganik moddalar va vitaminlari haqida ma'lumotlar. farmatsevtika sanoatida Ishlab chiqarishni takomillashtirish.

Kalit so'zlari: rutin, kumarin, astma, bavoasil, stenokardiyada, tireotoksikoz.

VALUE OF CAPPARIS SPINOSAL IN THE PHARMACEUTICAL INDUSTRY.

Bazarova Nigina Sobirzhanovna

Assistant of the department Organization of pharmaceutical business.

ORCID ID: 0009-0006-1391-0283

Samarkand State Medical University , PhD

Bobokulova Shohista Akhmatillaevna

5th year student at Samarkand State Medical University

Annotation

Today in the pharmaceutical industry, the demand for substances obtained from medicinal plants is increasing. This article provides information about the konval plant. In particular: information about distribution in Uzbekistan, place in modern medicine, chemical composition, organic and inorganic substances and vitamins. Improvement of production in the pharmaceutical industry.

Key words: rutin, coumarin, asthma, stenocardia, thyrotoxicosis.

Kovul, kovar (*Capparis spinosa* L.)-kovuldoshlar oilasiga mansub yarim buta. Kovul o'simligining nomi Erondagi Dashti-Kavir cho'li bilan bog'liq holda atalgan. Sababi bu o'simlik bu hududlarda eng ko'p uchraydigan o'simlik sifatida ajralib turadi. Bu o'simlikning kimyoviy tarkibiga keladigan bo'lsak, o'simlik tarkibida rutin, Vitamin C, qand hamda yod birikmasi va boshqa moddalar uchraydi. Shu bilan birga oqsillar, karbon suvlari, efir moylari kabi organik moddalar va Ca, Mg, Na, K, P, Fe, Zn, Cu, Mn kabi biogen elementlar mavjud. Kovulning yer ustki qismi tarkibida 0,32% rutin, kversetin, 150 mg% gacha S vitamin, staxidrin, tioglikozid, saponinlar, bo'yoq moddalar, mevasida-36% gacha qandlar va boshqa biologik faol moddalar bor. Shu bilan birga kovul shiraga boy o'simlik hisoblanadi. Tabobatda bu o'simlikning pishgan mevasi, barglari, novda va ildiz po'stlog'i ishlatiladi. Kovul o'simligining may-avgust oylarida ochilmagan g'unchalari, barglari terib olinadi. Shu bilan birga yosh, yog'ochlasha boshlagan novdalari va ildizining po'stlog'i shilib olinadi, maydalanadi hamda quyoshda qurutiladi. Po'stlog'idan tayyorlangan damlama ishtaxa ochuvchi ta'sirga ega. Xalq tabobatida yiringli yaralarni davolashda ishlatiladi. Yangi shilingan po'stlog'i og'riq tishga bosilganda ijobiy ta'sir qiladi. Bundan tashqari ochiq yiringli yaralarga qo'yilsa antiseptik vazifani bajaradi. Uning bunday xususiyatlaridan arablar va qadimiy yunonlar foydalanishgan.

Hozirgi kunda bu o'simlikdan farmasevtika sanoatida dorilar tayyorlash keng yo'lga qo'yilgan. Konservasi sanoati noan'anaviy xomashyodan foydalanish bo'yicha tadqiqotlar olib bormoqda. Dorivor va parhezli mahsulotlar ishlab chiqarishda materiallar, yangi ingredientlarni yaratish zamonaviy texnologiyalarga asoslangan. Marinadlangan konserva mahsulotining texnologik saqlash jarayoni quyidagi ketma-ketlikda amalga oshadi: O'rim yig'im mevasi – May oyining 2-3 haftasidan boshlab iyun oyi o'rtalarigacha yig'ib olinadi konserva uchun 10-12 mm bo'lganlari olinadi. Tekshiruv-Bunda caper mevalari saralanadi kasallangan mevalar ajratiladi. Yuvish-1.5-2 atmosfera bosimida ichimlik suvi yordamida yuviladi. Suvsizlantirish-Meva yuzasi to'rtli idishlarda qurutiladi. Ingredientlarni aralashtirish-Retsept bo'yicha tayyorlangan ingredientlar aralashtiriladi. Qadoqlash va quyish- Shakar va marinaddan keyin bankalarga quyiladi. Komponentlar idishlarga joylashtiriladi. Qopqoqni yopish - qadoqlangan bankalardagi laklangan qopqoqlar vakuumli muhr yordamida muhrlanadi. Sterilizatsiya - bankalar 10-10-10 / 100 C, 1,2atm. formula asosida sterilizatsiya qilinadi.

Xulosa órnida aytish lozimki Ózbekistonda Toshkent Davlat kimyo instituti olimlari farmatsevtika sanoatini rivojlantirishda kóplab ishlar olib bormoqda. Kovul

ósimligi xomashyosidan iqtisodiy jihatdan qulay bólgan dori preparatlarini Ishlab chiqarishni yanada takomillashtirish va dori preparatlarini Ishlab chiqishda kóplab quyayliklarni yararishni Ishlab chiqishmoqda. Biz farmatseftlar aholi salomatligini óylashimiz va qayg'urishimiz lozimdir.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Berdiyev E.T., Hakimova M.X., Maxmudova G.B.-O'rmon dorivor o'simliklari, «Sano-standart» nashriyoti Toshkent - 20
2. Базарова Н. С., Зиядуллаев Ш. Х. Современные аспекты полиморфных генов матричной металлопротеиназ и ее тканевых ингибиторов у детей с хроническим гломерулонефритом и прогноз заболевания //журнал гепатогастроэнтерологических исследований. – 2022. – Т. 3. – №. 1.
3. Sobirjonovna B. N. New aspects of the genetic disposition of various forms of chronic nephritic syndrome in children //Journal of Universal Science Research. – 2023. – Т. 1. – №. 6. – С. 778-782.
4. **Clinical dynamics of chronic nephritic syndrome in children**
5. [BN Sobirjonovna](#), TS Kurakbaevna - Eurasian Medical Research Periodical, 2023